

סוברים שמוכר, בעין רעה הוא מוכר! (11) ומתמצת הגמרא שיש בדברי רב הונא חידוש אפילו לרבנן: **נפקא מינה** בדברי רב הונא, יותר מהמבואר בפירושו בדברי רבנן, הוא, **דאי נפלי**, שאם נפלו האילנות או הזקיני ויבשו, **הדר שתיל להו**. יש לו לשתול באותו מקום אילנות אחרים במקומם. ודבר זה אינו מפורש בדברי רבנן, כי היה מקום לומר שכל זכותו בקרקע מסביב היא כל עוד האילנות קיימים, וכמו בבור ודות, שלאחר שנפלו ונסתמו הבור והדות, ואי אפשר לתקנם, שוב אין לו זכות של דרך אליהם. ולכו חידש רב הונא, שלפי רבנן יש לו זכות בקרקע לעולם.

עב-א אך תמחה הגמרא: **ומי מצית מוקמת לה לרבי שמעון כרבי עקיבא**, שהמקדיש בעין יפה הוא מקדיש?!?

והא תניא [ערכין יד א]: **הקדיש** אדם בתוך שדה האילן שלו **שלשה אילנות**, כשהם נטועים **ממטע** של עשרה אילנות **לבית סאה**, שהוא השיעור הראוי לשדה האילן, שנטיעה בצורה הזאת היא לפי הסדר הראוי לנטיעת אילנות, וכל הקרקע שבין האילנות צריכה היא לצורך האילנות, **הרי הקדיש** בכך גם **את הקרקע**, וגם **את האילנות** הקטנים **שביניהם**, כדין המוכר שלשה אילנות, שמוכר בכך גם את הקרקע והאילנות שביניהם. (12)

לפיכך, כיון שהקדש האילנות הוא הקדש אחד עם הקרקע, הרי **כשהוא פודה** מההקדש את הקרקע והאילנות, הרי הוא פודה אותם לא לפי השיווי של האילנות לחוד והקרקע לחוד, אלא פודה את הכל לפי המחיר המיוחד והקבוע שקבעה התורה לפדיון קרקע [כאשר היא "שדה אחוזה", שירש אותה מאביו] לפי **בית זרע חומר שעורים**, **בחמשים שקל כסף**. דהיינו, שהפדיון הוא באופן יחסי, לפי המחיר של חמשים כסף עבור שטח הראוי לזרוע בו "חומר שעורים", ולא לפי שיווי הקרקע. לפי שאמרה תורה [ויקרא כז] "ואם משדה אחוזתו יקדיש איש לה", והיה ערכך לפי זרעו, זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף", והאילנות נכללות הן בכלל ה"שדה".

ואם היו פיזור האילנות **פחות מכאן** [משיעור מטע של עשרה אילנות לבית סאה], שהיו צפופים, והינם נחשבים כיער ולא כמטע, וסופם להתלש, **או** שהיו מפוזרים **יותר על כן**, שאינם נטועים כסדר הראוי לנטיעת אילנות, ואין הקרקע צריכה להם, הרי זה כמקדיש אילן לחוד ללא קרקע, שצריך לפדותו בשוויו.

או שהקדישן בזה אחר זה, לא בתורת שדה אילן אלא כאילן בפני עצמו —

הרי זה **לא הקדיש לא הקרקע ולא את**

11. ועוד, הרי רבנן אמרו שהמוכר שדהו ומשייר לעצמו בור ודות משייר לעצמו גם דרך אליהם, על אף שהבור ודות לא מכחישים את הקרקע, וכל שכן שהוא משייר את הקרקע שסביבות האילן, כיון שהאילן מכחיש את הקרקע סביבו,

12. לפי שהקרקע בטילה לגבי האילנות. רבינו גרשם ערכין יד א

האילנות שביניהם.

לפיכך כשהוא פודה — פודה את האילנות בשווייהן.

ולא עוד, ולא רק אלו, שלא הקדיש את הקרקע שביניהם אינם נפדים אלא בשוויין. אלא, אפילו הקדיש תחילה את האילנות [שאינם נטועים כסדר נטיעת האילנות, ולא קדשה הקרקע בהקדשתם], וחזר והקדיש את הקרקע, אין האילנות נפדים יחד עם הקרקע במחיר הקרקע, אלא, כשהוא פודה — פודה את האילנות בשווייהן, וחוזר ופודה בית זרע הומר שעורים בחמשים שקל כסף.⁽¹³⁾

ודנה הגמרא: מני? בשיטת מי אמורה הברייתא הזאת?

אי בשיטת רבי עקיבא היא, הא אמר: מוכר בעין יפה מוכר, וכל שכן מקדיש! ולפיו גם המוכר שני אילנות הרי הוא מקדיש קרקע שביניהם, וכל שכן אם מקדיש שלשה אילנות בזה אחר זה, הרי הוא מקדיש גם קרקע ואילנות שביניהם.

אי רבנן, החולקים על רבי עקיבא במוכר, וסוברים שבעין רעה הוא מוכר, הא אמרי במשנתנו, כי רק מוכר, הוא דבעין רעה מוכר, אבל מקדיש, בעין יפה מקדיש!

אלא פשיטא, שברייאתא זו בשיטת רבי שמעון היא, הסוכר במשנתנו שהמקדיש את השדה דינו כמוכר, שלא הקדיש את החרוב המורכב ואת סדן השקמה, ובאה הברייתא להשמיענו שסבר רבי שמעון שהמקדיש בעין רעה מקדיש בעל ענין, ולכן אם הקדיש שלשה אילנות בזה אחר זה לא הקדיש את הקרקע והאילנות שביניהם.

ומעתה יש להמשיך ולדון: ורבי שמעון עצמו, אליבא דמאן מרבותיו הוא סבור?

אי אליבא דרבי עקיבא, שהיה רבי שמעון מתלמידיו, אי אפשר לומר כך, כי הא אמר רבי עקיבא שמוכר, בעין

יפה מוכר. וכל שכן מקדיש!

אלא פשיטא שאמר זאת רבי שמעון אליבא דרבנן, וקא סבר רבי שמעון, שאליבא דרבנן דין גבוה הוא כדין הדיוט,⁽¹⁴⁾ כי היכי דמוכר

בעין רעה מוכר, מקדיש נמו בעין רעה מקדיש, ומשייר ארעא!⁽¹⁵⁾

ואלא קשיא לרב הונא, מה שאמר רבי עב-ב שמעון שהמקדיש שדה, הקדיש גם את

13. כי בשעה שהקדיש את האילנות לא הקדיש עדיין את הקרקע, ואז חל באילנות דין פדיון בשוויין. רשב"ם.

14. ב"ח.

15. והיינו, שנחלקו חכמים ורבי שמעון בדעת רבנן, החולקים על רבי עקיבא במכר, האם הם רשב"ם

13. כי בשעה שהקדיש את האילנות לא הקדיש עדיין את הקרקע, ואז חל באילנות דין פדיון בשוויין. רשב"ם.

14. ב"ח.

15. והיינו, שנחלקו חכמים ורבי שמעון בדעת רבנן, החולקים על רבי עקיבא במכר, האם הם רשב"ם